

УДК 908(913):37.01

**ВИКОРИСТАННЯ КРАЄЗНАВЧОГО ПІДХОДУ У ПОШУКАХ
НОВИХ ФОРМ СПІВРОБІТНИЦТВА ЗАГАЛЬНООСВІТНІХ
НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ТА МУЗЕЇВ**

В. С. Яценко

*ст. наук. співробітник Інституту педагогіки
НАПН України, Україна, м. Київ, канд. пед. наук
e-mail: iatsenko_v@ukr.net*

У представленій статті описані пішохідні туристичні маршрути містом Києвом ТО «Юні кияни». Автор детально розглядає найбільш значущі об'єкти на пропонованому маршруті – Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки, вулиця Пушкінська, бульвар Тараса Шевченка, Національний музей мистецтв імені Богдана і Варвари Ханенків. Подано довідкову інформацію про видатних мешканців та гостей Києва (І. Нечуй-Левицького, М. Максимовича, Б. Ханенка, М. Соловцова).

На прикладі співпраці загальноосвітнього навчального закладу із Національним музеєм мистецтв імені Богдана і Варвари Ханенків у формі пізнавальної гри «Шукачів в музеї» розкрито можливості ознайомлення учнівської молоді з матеріальною та духовною спадщиною України.

Ключові слова: школа, творче об'єднання учнів, музей, краєзнавчий підхід, тематичний туризм.

The article describes the hiking trails of the city of Kiev, the "Unions of Kyiv". The author examines in detail the most significant objects on the proposed route - National Academic Theater of Russian Drama named after Lesia Ukrainka, Pushkinskaya Street, Taras Shevchenko Boulevard, Bogdan National Museum of Art and Barbara Khanenkov. Reference information about prominent Kyiv residents and guests (I. Nechui-Levytsky, M. Maksymovych, B. Khanenko, M. Solovtsov) has been submitted.

On the example of cooperation of a comprehensive educational institution with the National Museum of Arts named after Bogdan and Varvara Khanenko in the form of a cognitive game "The Seekers in the Museum", the opportunities of acquaintance of students with the material and spiritual heritage of Ukraine are revealed.

Key words: school, creative association of students, museum, local lore approach, thematic tourism.

В представленной статье описаны пешеходные туристические маршруты по городу Киеву ТО «Юные киевляне». Автор подробно рассматривает наиболее значимые объекты на предлагаемом маршруте – Национальный академический театр русской драмы имени Леси Украинки, улица Пушкинская, бульвар Тараса Шевченко, Национальный музей искусств имени Богдана и Варвары Ханенко. Подано справочную информацию о выдающихся жителей и гостей Киева (И. Нечуй-Левицкого, М. Максимовича, Б. Ханенко, М. Соловцова).

На примере сотрудничества общеобразовательного учебного заведения с Национальным музеем искусств имени Богдана и Варвары Ханенко в форме познавательной игры «Искателей в музее» раскрыты возможности ознакомления ученической молодежи с материальной и духовной наследием Украины.

Ключевые слова: школа, творческое объединение учащихся, музей, краеведческий подход, тематический туризм.

Старий Київ... Одного морозного ранку учасники творчого об'єднання «Юні кияни» СШ № 200 м. Києва зібралися на метро «Театральній».

«Дім Бергоньє» – сучасний **Національний академічний театр російської драми імені Лесі Українки** (вул. Богдана Хмельницького, 5) став нашим початковим пунктом мандрівки у високе мистецтво країн Сходу (рис. 1).

Рис. 1. Зимовим ранком – завзято до мандрівки.

На базі сучасного театру ще в 1891 році створюється театральна трупа російського режисера і актора *Миколи Соловцова*. А перший театральний сезон Російського державного драматичного театру розпочато 15 жовтня 1926 року. В цьому році театр відзначатиме 90-ліття своєї театральної діяльності. 1941 році театру було присвоєно ім'я *Лесі Українки*. І знову ювілейна дата – 145 років видання «Лісової пісні» поетеси (2016). Тож ми порадили почитати твір разом з дітьми.

Повертаємо за ріг будинку театру і виходимо на **Пушкінську вулицю**. Сучасна назва від 1899 року, коли відзначали 100-річчя від дня народження *Олександра Сергійовича Пушкіна*. В 40-ві роки XIX століття, коли вулиця виникла, вона мала назву Єлизаветинська, на честь російської імператриці *Єлизавети Петрівни*. На Пушкінській мешкало багато відомих людей Києва, зокрема, – в будинках: № 5 – художник *Олексій Шовкуненко*, № 8 – композитор *Олександр Білаш*, № 14 – в 1910 – 1912 роках були залізничні каси, № 21 – в 1920-тих роках розміщувалось Англійське консульство.

В 2016 році відзначалося 140-річчя видання «Микола Джеря» *Івана Нечуя-Левицького*. Саме на вул. Пушкінській, 19 (сьогодні це будинок № 17) і мешкав у 1889 – 1910 роках український письменник.

Іван Семенович Нечуй-Левицький народився в селі Стеблів Київської губернії (сучасний Корсунь-Шевченківський район Черкаської області). Навчався в Києві у семінарії (1853 – 1861) сучасна вул. Костянтинівська, 5 та Духовній академії (1861 – 1865) (вул. Ільїнська, 1), жив на квартирах Подолау.

Дуже багато читав літературу українською, російською та французькими мовами. Все життя мріяв про викладацьку роботу в Києві, але цим мріям не вдавалося збутися. Учителював у Полтаві, Калуші, Седлеці і Кишиневі. Роман «Хмари» відображає його юнацькі враження від Києва. Пробував Іван Семенович себе і в ролі творця п'єс – «На Кожум'яках» (1875), яка не мала особливого успіху. Лише після того, як *Михайло Старицький* перероблює її у п'єсу «За двома зайцями» (видається 1890 році у співавторстві з Нечуєм-Левицьким) вона отримує нечуваний успіх у театральних постановках вже понад 100 років. Ми нагадали, що під час екскурсії «*Містом Володимира. Х ст.*» перебували поблизу *Андріївської церкви*. Саме тієї, яка було знято у чудовому кінофільмі «За двома зайцями» *Віктора Іванова* 1962 році.

Лише у 1885 році Іван Семенович, вийшовши на пенсію, переїздить у Київ на постійне місце проживання. Спочатку 1885 – 1889 роках живе на вул. Ярославів Вал, 31, а з 1889 – 1909 років – вул. Пушкінській, 19 (поблизу сучасного будинку № 17, де є меморіальна дошка письменнику). В ті часи на цьому місці у дворі був невеличкий ставок і пасіка. В квартирі письменник мав величезну кількість книжок. Сам дотримувався встановленого режиму: одні й ті ж прогулянки містом з незмінною парасолькою за маршрутом: Володимирська вулиця – фунікулер – вулиця Хрещатик. Розповідають, що навіть під час свого урочистого вечора 1904 року, рівно о 9 годині перервав його і пішов додому своїм традиційним маршрутом.

Рухаємося далі і виходимо на жвавий **бульвар Тараса Шевченка**. З 1834 року вперше згадується, як Бульварне шосе; у 1850-тих роках – Університетський бульвар. А з 1869 року перейменовано на честь Київського військового губернатора *Дмитра Гавриловича Бібікова*, героя війни 1812

року. З 1837 – 1852 роки був військовим губернатором. За його роки правління 1843 році за ініціативи *Михайла Максимовича* (першого ректора університету Святого Володимира) підтримав організацію в Києві *Тимчасової комісії для збору стародавніх актів*. Також було засновано *Центральний архів давніх актів у Києві* (1848).

З початку утворення бульвару 1834 року було засаджено алеєю каштанів, а вже з 1840-их років – алеєю тополь.

І ось ми заходимо до **Національного музею мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків** (вул. Терещенківська, 15-17), відкритого 21 грудня 1918 року *Варварою Ханенко*, яка передала колекцію чоловіка Академії наук України. *Богдан Іванович Ханенко* захопився колекціонуванням творів мистецтв в 1871 – 1876 роках після знайомства з *Петром Семеновим-Тян-Шанським* – відомим географом-мандрівником і колекціонером. У 1876 – 1880 роках Богдан Іванович, перебуваючи у Варшаві (Польща), купує 25 полотен колекції *Генріха Брюля*, а з 1888 року оселився в Києві. Будинок, в якому перебуває музей, спроектовано архітектором *Робертом Мельцером*, декорації – архітектором *Марконі*, плафон – художниками *Ф. Макарт* (Австрія) та *Барбудо Самес* (Іспанія).

Творче об'єднання «Юні кияни» (рис. 2) стали учасниками гри «*Шукачі в музеї*». Чи гостре маєш око? Чи вмієш уважно дивитися і помічати дрібниці? Тоді ти зможеш відшукати в творах виставки важливі деталі, які розповідають нам цікаві таємниці історії та мистецтва. Прогуляйся виставкою та спробуй відповісти на запитання гри. Пам'ятай, що предмети мистецтва дуже вразливі – не торкайся до них руками, щоб не зашкодити. Такі були умови гри «*Шукачі в музеї*».

Рис. 2. У залі буддизму, юні пошуковці знайшли серед експонатів чашу для богослужінь, виготовлену зі справжнього черепа людини – *канала*.

В залі буддизму (помаранчева) є чимало незвичних предметів. Потрібно знайти серед них чашу для богослужінь, виготовлену зі справжнього черепа людини (ще раз рис. 2).

Зала Китай (червона) юні кияни-дослідники дізналися про Китай, як про країну видатних митців та винахідників: вони першими почали застосовувати чимало матеріалів: шовк, папір, порцеляну.

Зала іслам (зелена). Мусульмани, зокрема іранці та турки, дуже шанували птахів. Зображення птахів часто зустрічаємо у творах мистецтва. Юні дослідники визначали, на яких предметах у залі можна побачити цих пташок.

І остання, – зала Японія (синя). У вітринах №№ 4, 5, 6 представлені старовинні *цуба* – частини японських мечів. Японські воїни-самураї цінували вишукані цуба. Юні кияни розглядали оздоблення цуба, спробували замалювати тут пластину, яка сподобалася найбільше.

А який твір мистецтва тебе особливо зацікавив? Запропонуй запитання про цей твір для інших учасників квесту.

Висловлено думки про найцікавіший для кожного твір мистецтва, дано питання іншим учасникам квесту.

Пошук завершено? Молодець. Покажи цей аркуш (рис. 3) музейному адміністратору на касі та обери собі подарунок! Підсумовує гру екскурсовод.

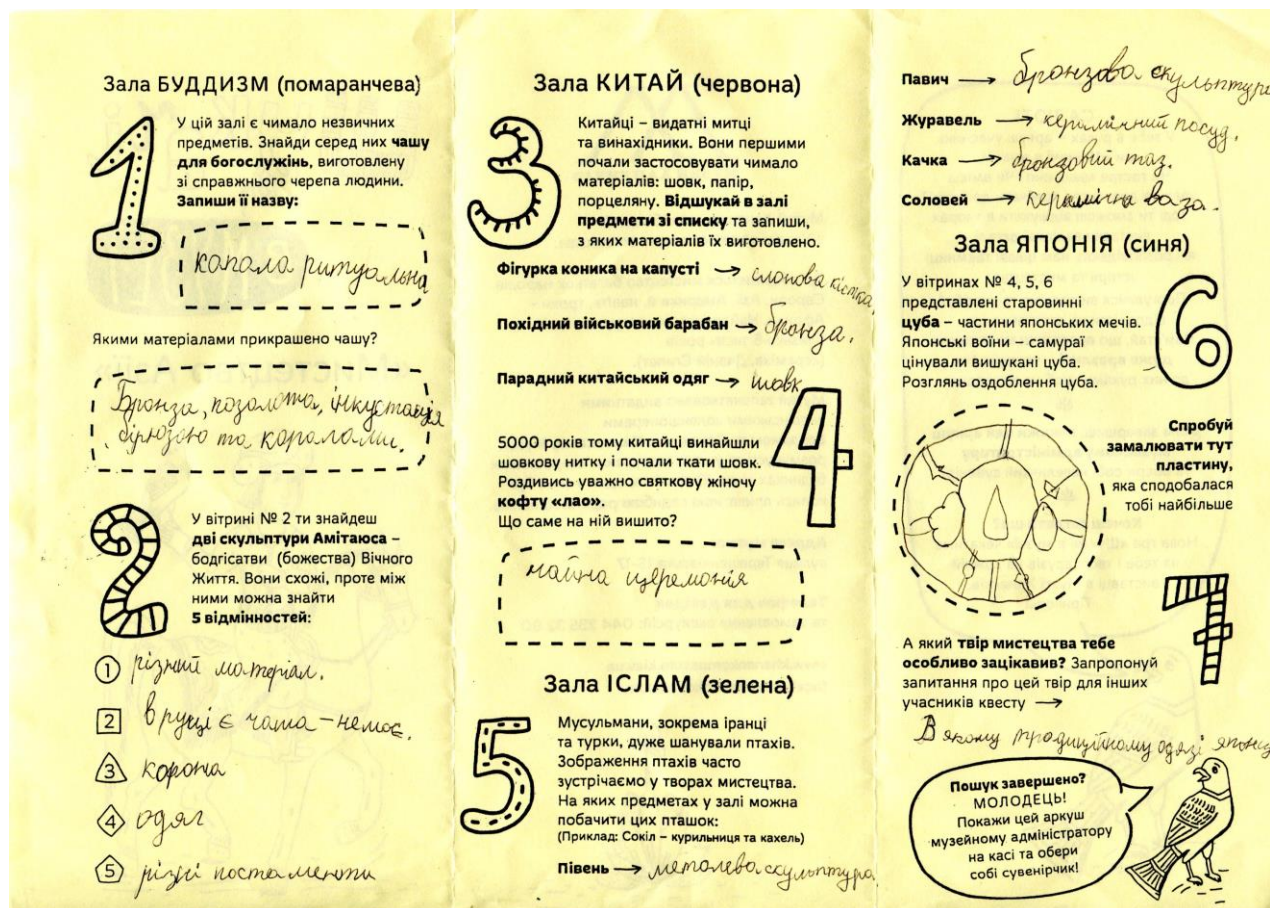

Рис. 3. Результати шукача в музеї Любові Яценко.

Отримавши невеличкий сувенір від музею Ханенків – листівку «Скринька. Початок 14 ст.» (рис. 4), яка додала ще цікавої пізнавальної інформації українською та англійською мовами, діти були раді ще раз відвідати цей музей.

Цілий «букет» прийомів та технік представляє рідкісна скринька XIV ст., прикрашена срібною інкрустацією зі сценами придворного життя: цар, вельможі, танцівниці, музики. Краєм – звіриний гін, на профільованій кришці – знаки зодіаку. Простір між медальйонами заповнено рослинною арабескою.

4

Скринька. Початок 14 ст.

Бронза, довжина 17,5 см, висота 12 см.

Цей "буquet" прикрас та технік представляє рідкісна скринька 14 ст., прикрашена срібно інкрустацією зі сценами придворного життя: цар, вельможі, танцівниця, музики. Краєм - звіриний гін, на профільованій кришці - знаки зодіаку. Простір між медальйонами заповнено рослинною арабескою.

Casket. Early 14th century.

Bronze, height 12 cm.

One can find a whole "bouquet" of skills and techniques in the rare 14th century casket laid with silver and decorated with scenes of court life: a ruler on the throne, nobility, female dancers, musicians, hunting runs of dogs, hares, panthers, gazelles on the edge, there are Zodiac signs arranged in medallions on the shaped cap. The space among medallions is amply filled with floral arabesque.

Рис. 4. Листівка «Скринька. Початок 14 ст.».

Бронза, довжина 17,5 см, висота 12 см.

На основі придбаних *Богданом Ханенком* в 1906 році старовинних китайських бронзових предметів, було започатковано новий розділ його зібрання відділ східного мистецтва. У 1912 році на відомому аукціоні готелю Друо в Парижі (Франція) Богдан Іванович придбав збірку творів *японської ксилографії*. Там само було придбано колекцію «цуба» та інших елементів художнього оздоблення японських мечів, яка налічує близько 400 предметів і сьогодні є однією з кращих у Східній Європі.

Особливе місце поміж раритетів східного мистецтва посіли твори перських майстрів мініатюри XV-XVII століть і рідкісний аркуш з ілюстрацією до арабського перекладу «Фармакології» *Діоскоріда* 1224 року.

Сьогодні музеєві належать понад 3000 творів східного живопису, скульптури, графіки та прикладного мистецтва.